

Slovenski dom

Štev. 77

U Ljubljani, 3. aprila 1936

Leto 1.

Abesinci ne verjamejo v iskrenost italijanskih izjav

Italija pristane na mir

Rim, 3. aprila. o. Iz uradnih krogov javlja, da bo italijan. vlada danes odgovorila na povabilo predsednika Sveta trinajstih Madarića. To povabilo, ki želi, da bi se Italija udeležila razgovorov Sveta, je Italija dobila včeraj. Vabilo pravi med drugim, da je nujno potrebno, da se začne razgovori glede mirovnih pogajanj med Italijo in Abesinijo. Italijanska vlada bo na to povabilo odgovorila pritrilno in se bo udeležila pogajanja ter razgovorov pri Svetu trinajstih.

Razgovorov z Abesinijo ni bilo

Rim, 3. aprila. Uradni krogi odločno zanikajo vesti, da bi bila Italija storila kdaj korak glede direktnih razgovorov za mir z Abesinijo. Te vesti je razširil svetovni tisk, nimojo pa nobene podlage. Isti krogi tudi zatrjujejo, da Italija ni sprejela predlogov Sveti petorice, kakor tudi ne Laval-Hoarevega načrta za ureditev abesinskega vprašanja. Ti predlogi naj bi služili za mirovna pogajanja z Abesinijo. Po teh načrtih naj bi se Abesinija razdelila na posamezna področja, v katerem bi vsaka od evropskih držav, ki je pri Abesiniji prizadeta, imela neomejen gospodarski vpliv. Vse

te vesti so samo poskusi, da bi se italijanska obrožena akcija v Abesiniji ustavila. Prav tako zanikajo italijanski uradni krogi poročila včerajšnjih listov, da je francoski poslanec po razgovoru z Mussolinijem odpotoval v Pariz in odnesel s seboj italijanske predloge, pod katerimi bi se Italija pridružila evropskim političnim akcijam.

Abesinci niti ne verjamejo

London, 3. aprila. o. Abesinski poslanstvo z velikim nezaupanjem gleda na vest, ki pravi, da bo italijanska vlada stopila v stike s Svetom trinajstih glede ureditve italijansko-abesinskega spora. Uradnik abesinskega poslanstva je izjavil časnikarjem, da ni poslanstvo sprejelo še nikakega uradnega obvestila o tem, da bi Italija to v resnici storila. Abesinska vlada misli, da je ta vest samo pozkus, da bi Italija dosegla omiljenje in ukinitve petrolojske sankcije. Če misli Italija iskreno, naj preneh z vsemi sovražnostmi med temi razgovori. Razvoj položaja na fronti, novi napadi in bombardiranje po govore prej o nasprotnem. Abesinsko poslanstvo tudi zanika čisto uradno vesti o tem, da bi se bili vršili kdaj kaki razgovori med Italijo in Abesinijo.

Minister Gj. Janković o Zenici

Belgrad, 2. aprila. Nocoj po seji ministarskega sveta, na kateri je bilo govora tudi o razširjenju železarn v Zenici, je minister za gozdove in rudnike Gjuro Janković v daljšem razgovoru s poročevalci listov obrazložil historijat razširitve te železarn. Med drugim je izjavil:

Vprašanje zgraditve nacionalne težke železne industrije ni problem novejšega datumata. Ta problem je postal sam po sebi takoj po osvoboditvi in zedinjenju, v aktivno fazo pa je stopil že takrat, ko smo imeli pravico do reparacijskih terjatev v Nemčiji. Na žalost se te reparacijske terjatev niso izkoristile v ta namen. Se več, leta 1931 smo sklenili s tvrdko Krupp pogodbo, toda bilo je prepozno, ker je medtem stopil v veljavno znani Hoover načrt o moratoriju nemških reparacij.

Imamo več načrtov domačih in tujih meta-lurških strokovnjakov za ureditev tega pomembnega problema. Nekateri ureditev terjajo več, druge manj investicijskega kapitala. Tudi glede finančiranja je več predlogov, med njimi na pr. angažiranje tuje ali domačega gospodarskega kapitala. Kraljevska vlada je zavzela stališče, da je treba našo industrijo železa glede na njene naloge izraditi samo z lastnimi sredstvi, pa čeprav bi stopali v etapah zaradi pomanjkanja investicijske glavnice. Trenutno je bila najnajnejša, reči se sme neodložljiva potreba države, da se čim prej nabavi groba liverska proga s premerom valja 800 mm. Kapaciteta ji bo okoli 180.000 ton valjanega železa in jekla na leto. Moram poudariti, da smo pri projektiranju te proge dosegli velik finančni uspeh. Pokrili bomo z njo tri četrtine vseh potreb valjanega železa in jekla v naši državi, dolej smo pa samo eno četrtino. Torej je nabava grobe proge velikega pomena i za narodno gospodarstvo, i za trgovinsko politiko i za državno obrambo.

Tisti del domačega tiska, ki se neugodno izraža o nabavi grobe liverske proge v Zenici, je popolnoma na krivi poti. Isto velja tudi za protestno zborovanje jeseniških delavcev. Vse

to, v kolikor ne gre za nepoučenost, je inspirirano po tistih, ki jim ne gre v račun jakost železne industrije v Zenici, in ki na posebno več način prenašajo obrambo svojih osebnih interesov na socialna tla med delavstvom. Neponičen bi mogli misliti, da ta groba proga v Zenici ograja obstoj jeseniškega delavstva. Toda dejansko ni tako. Gre za nabavo instalacij, kjer se bodo izdelovali izključno tisti profili, ki se dosej niso proizvajali v Zenici ne na Jesenicah, temveč smo jih uvažali iz inozemstva. Razen tega ne smemo pozabiti, da za instalacijo takšne vrste, kakor je nameravana groba proga s premerom valja 800 mm glede na njen program fabrikacije ne more biti nekje ob državni meji, temveč samo v strogem središču države.

Kraljevska vlada želi in bo stremela po tem, da se ustrezte potrebam vseh krajev in vseh prebivalcev naše domovine enako, vendar bo zmerom dajala prednost splošnim državnim in nacionalnim interesom pred lokalnimi interesi kakršnegakoli kraja. Nekateri tuji listi krivo slikajo to nabavo samo zato, ker smo jo izvršili v Nemčiji. Da smo tako storili, so nam narekovali samo in izključno trgovinski in finančni interesi naše države. Vse izplačilo se bo izvršilo na račun klirinškega saldu terjatev iz jugoslovansko-nemškega klirinca v Nemčiji, ki znaša blizu 500 mil. Din. Z zadovoljstvom lahko ugotovim, da se je ta nabava izvršila pod posebno ugodnimi pogoji. Ponudbo tvrdke Krupp je strokovna komisija presodila kot najugodnejšo med vsemi ponudbami, kar jih je prislo. tako glede tehnične bonitete, kakor glede cene. Od celotne dovoljene cene se bo izdal priблиžno tri četrtine v Nemčiji, ena četrtina bo pa ostala pri nas. Z drugimi besedami: četrtina tega denarja se bo porabil za javna dela v državi, pri čemer bo imel največjo korist na delavec. O kakšnem angažiranju Kruppovega kapitala v Zenici kot nekakšni udeležbi pri delnicah pa ni niti govor, kakor je že pojasnil tudi predsednik vlade dr. Stojadinović v sečatu v odgovoru na neko interpelacijo.

Otvoritev konference za ureditev obmejnega prometa

Maribor, 2. aprila.

Danes dopoldne ob 10 se je otvorila v mestni posvetovalnici konferenca o obmejnem prometu preko novega obmejnega kolodvora v Mariboru med Jugoslavijo in Avstrijo. Konferenci prisotuje 4 Snaških in avstrijskih delegatov, zaseda pa na mestnem načelstvu. Svečanski otvoritev se je izvršila v mestni posvetovalnici v prisotnosti zastopnika mestnega načelnika mariborskoga podžupana Franja Žebota, okrajnega glavarja dr. Popoviča, predstavnika mestne policije dr. Trstenjaka, ravnatelja Tujsko-prometne zveze Loosa in drugih osebnosti iz mariborskoga javnega življenja. Konferenco

je otvoril podžupan Žebot s prisrčnim pozdravom in dobrodošlico delegatom. Vodja naše delegacije šef pravnega oddelka železniškega ministrstva dr. Vučina je pozdravil avstrijski tovariše, vodja avstrijske delegacije centralnega svetnika dr. Scheibl pa se je zahvalil za pozdrave in izrekel zahvalo mestni občini za prepustitev prostorov za posvetovanje. Konferenci predseduje vodja avstrijske delegacije dr. Scheibl. Posvetovanja se vršijo v šestih različnih odsekih ter bodo najbrž zaključena v soboto. Zaključna konferenca pa se bo vršila po veliki noči na Dunaju, kjer se bo podpisal protokol o sklenjenem sporazumu.

Trgovec, ki priznava, da nima sposobnosti za trgovino

Zanimiva razprava iz trgovskega sveta pred malim senatom.

Maribor, 3. aprila.

Težko je dandanes trgovcem in morajo imeti že precejšnjo poročilo sposobnosti tistih, ki se hodijo obdržati na površju. Toliko težje je potem še onim, ki te sposobnosti nimajo, ki nimajo pojma o vodstvu trgovskih knjig, ki si nabavijo pisalni stroj samo radi tega, ker ne znajo pisatih z roko in končno sami priznavajo, da nimajo zmožnosti za vodstvo trgovskih poslov. Žalibog prihaja pa tako samospoznanje šele po tem, ko je šlo po vodi lastno in tuje premoženje. Tak trgovec se je danes zagovarjal pred malim senatom mariborskoga okrožnega sodišča. Razprava je bila prav zanimiva in zelo poučna za trgovski svet, ker je precej jasno osvetlila stanje naše trgovine, v katero se lahko študijo ljudje brez potrebnih strokovnih izobrazbe.

Na zatočni klopi je sedel bivši trgovec Boža Lekič, ki je imel do leta 1934 v Mariboru v Dravski ulici galanterijsko trgovino. Pred sodiščem so ga privedli iz preiskovalnega zapora. Obtožnica mu očita, da si je prizvojil razno galanterijsko blago, katerega je dobil v komisjsko prodajo, da je dajal blago lahkomuselno in prekomerno na upanje, da je

neredno vodil poslovne knjige, da je opustil sečavo bilance in da je pod prizzo izkazal neresnične podatke o svojem premoženju. Vse same napake, ki jih reellen trgovec absolutno ne bi smel zagrešiti in zaradi česar ga je državno pravdinstvo obtožilo prestopke prevare in bankrotstva in zločineta zoper pravosodje.

Boža Lekič je bil dalmatinski krošnjar. Ku-poval je svojo krošnjarško robo pri raznih trgovcih, pa se je porodila v njegovih glavih misel, da bi se on postal trgovec in bi prodajal svojim rojakom blago, namesto da bi ga sam raznadal v krošnji po svetu. Ustanovil je najprej galanterijskega blaga v Celju, potem pa je premestil centralo v Maribor, v Celju pa je imel podružnico. Za trgovino pa ni imel nobenih poslovnih sposobnosti. Ni znal voditi knjig, se pisal je z veliko težavo ter si je zaradi tega kupil pisalni stroj. Njegovi odjemalci so bili sami dalmatinski krošnjari. Dajal jim je povečini na upanje ter so bile skoro vse terjatev neizterljive. Tako se je zgodi potem, da se je končalo njegovo poslovovanje z 472.062 din pasiv ter so upniki dobili po uvedbi konkurza jedva 5 odstotkov svojih terjatev. Obdolženec svoje nezmožnosti odkrito priznava, taj pa, da bi bil imel namen upnike in dohavitelje oskedovati. Razprava v času našega poročila še traja.

Drobiz iz domovine

Smrtna nesreča

Včeraj se je v Zagrebu na glavnem kolodvoru zgodila smrtna nesreča, ki je zahtevala ze žrtev mladega kmeta. Kmet se je bil principel v Zagreb po svojih poslih. Popoldne se je hotel vrnil domov, vendor je bil pri prehodu fračni tako neoprezen, da je prišel med dva vagona, ki so jih prav tisti čas premikali, da bi uredili garnitur voča. Odbojci so nesrečniku zgrabilni in dobesedno strli. Seveda je bil nesrečnik na mesu mrtvev.

Železniška konferenca M. Zvezze

V prvih polovicih maja se bodo v Ercegnovem stestali na konferenco vsi predstavniki železnic iz držav Male antante, na kateri bodo razpravljali o vzpostavljanju čim hitrejših in boljših mednarodnih železniških zvez, posebno med državami Male antante, kakor tudi z državami ostale Evrope. Jugoslovanski delegaciji na tej konferenci bo načeljeval generalni direktor železnic Naumović z nekaj strokovnjaki železniškega ministarstva. Pred nekaj dnevi so se že mudili v Ercegnovem zastopniki železniškega ministra radi priprav za predstoječo konferenco. Po doseganjem zamišli in obsegu razgovorov bo konferenca trajala najmanj 12 dni ter bi bilo prisostvovalo 25 predstavnikov iz vseh treh držav.

Spor med bratoma zaradi njive

V Jabanusi v bližini Bjeline v Bosni sta živelia brata Ilijia in Kantelije na skupnem posestvu. Mirno in bratovsko sta obdelovala zemljo ter si tudi tako delila pridelke, dokler ni med njiju zasejala razprtje nova zemlja, ki sta jo brata dobila od države. Vsak od njiju si je prisvajal več pravic na

to novo pridobljeno zemljo, vsak je hotel biti izključni lastnik zemlje. Tako se je zgodilo, da je bil brat Pantelija urnejni in je prišel obdelati zemljo in jo posejal. Ilijija tega ni prezal, pa tudi bratu hudo zameril. Šel je in je najel več ljudi, jih poslal na njivo, da so začeli nanovati orati po njivi, ki jo je bil Pantelija že posejal. Pantelija se je nadenadno pojavil na njivi in začel ljudi poditi z nje. Seveda je med bratoma nastal preprič, med katerim je Ilijija potegnil revolver in začel strelijeti na Pantelijovo. Eden od strelov je brata pogodil v trebuh tako nevarno, da bo težko stal pri življenu.

Svojevrstna oporoka

V malih vasi Lukovici pri Sviljanju v Srbiji je pred kratkim umrl kmet v svojih 65 letih, ki si je bil že pred desetimi leti dal zgraditi lepo in udobno grobničo z leplim nagrobnim spomenikom. Prav tako si je pa zgradil tudi lepo krsto. Mož je bil vse da nedavno zdrav in čil, pa se mu je kar nenadno zazdelo, da bo v nekaj dneh umrl. Poklical je svojega sina edinca z najblizuji sorodnik ter najprej vprito njih začel pokusuši vsa svoja vina, ki jih je hrani v svoji kletti. Po temeljiti pokusuši je mož odbiral 200 litrov najboljšega vína in 100 litrov žganja. Nato je pa svojemu sinu naročil, da mora na dan njegove smrti obdariti sčada postaviti na dvorišče in piti za pokoj njegove duše. Zraven pa se sod kisle paprike. Nato naj pokliče še vse sosedje in ostale vaščane, ki naj vsi do zadnje kapije pijajo na njegov pokoj. Za svoj pogreb pa je dolgoči, da mora priti 10 najboljših muzikantov, ki morajo brez prenehanja peti in svirati najbolj veselje in najbolj razigrane pesmi. Vse, kar ga je poznalo, se mora ob njegovih krstih veseliti.

Ko je starji kmet res po nekaj dneh dal življenu, je sin zvali iz klesti odbrano vino in žganje in gostil po očetovem narčilu vso vas. Tri sto ljudi je pelo ob pogrebu in deset muzikantov je sviralo za pokoj njegove duše. Take gostije v Lukovici še niso doživelici.

Letošnja največja kulturna razstava

Žirija pri sinočni seji

Dolgo časa so šli skozi strokovni tisk članki in razprave o tem, ali je fotografija in fotografiranje umetnost ali ne. Kakor sedaj vse kaže, je to vprašanje, ki je zanimalo posebno amaterske kroke po vsem svetu, sedaj končno rešeno. Francoski Umetniški salon, ki prireja znanje vsakolete razstave francoske družbe lepih umetnosti, bo sedaj namreč razstavljal tudi fotografiske izdelke. S tem je fotografija v Franciji oficijelno priznana kot umetnost. S tem, da si je fotografija v Franciji utrila pot do oficijskega priznanja, in uvrstitev med umetniška dela, je odpadla nadaljnja polemika, ker si je svetovni strokovni tisk usvojil razloge, zaradi katerih je imenovana francoska družba sprejela fotografijo med svoj razstavni program.

Najuspešnejša propaganda

Kaj pomeni lepa fotografija na splošno, o tem bi bilo odveč govoriti. Hočemo poudariti tukaj le okolnost, zaradi katere moramo v vsaki fotografirani posebno v mednarodni, videti več kakor razstavljanje navadnih foto-izdelkov. Kaj bi n. pr. pomenil tujski promet v Sloveniji, če bi ne imeli naših priznanih fotografiskih strokovnjakov, ki prenašajo s svojimi nenadkriljivimi fotografiskimi posnetki sloves o lepoti naše zemlje na vse strani? Mirno lahko rečemo, da največi del tujcev privabi v deželu baš lepa fotografija, po kateri sežejo prej, predno se odločijo za kak dopust ali zabavno potovanje. Tihom in med nami skoraj neopazeno vrše naši fotoamaterji po svetu ogromno reklamo za naše kraje, za našo kulturo in za vse, o česar imamo mi samo korist. Sami nimamo reprezentativnih ilustriranih revij, zato pa najdemo naše fotoamaterje v vrstah sodelavcev vseh največjih inozemskih ilustriranih publikacij.

Leta 1934 se je vršila v Ljubljani prva mednarodna foto-razstava. Kako nas je svet po tej razstavi spoznal, se čuti najbolje sedaj pripraviti za drugo razstavo. Kajti sedaj prihajajo dela inozemskih avtorjev v takem številu, da tega nikdo ni pričakoval. Poleg tega je znacilno, da prihajajo dela, ki niso prav nič primerno drevo za gorenjski kot. Ako te pot zanese na Koroško ali Gornje Štajersko ali celo višje gore, povsod bo videl, da so državne ceste obrobljene s košatim sadnim drejem. Ali bi se ne moglo kaj takega napraviti tudi pri naših? Akcije pa bo treba vsako leto obrežati, če bo slavni cestni odbor hotel imeti dreve lepo razraščeno. Zakaj ne bi pri nas vendar enkrat napravili kaj takega, da bi bilo sosedom za vzor, ne pa obratno.

V našem gorenjskem kotu je tudi lepa vas Žasip, ki ima na hribu za vasojo malo cerkvico sv. Katarine. Tako lep, razgled je s tega mesta, da tudi oni, ki je tako mrk in čemern, zavrstajo koral ter se razgleda po rajski okolici. S te cerkvico pa sta se vse vedno neupočasnjen način izginuli oba zvonova, ki sta bila stara okoli 400 let, tako da ju niti vojska ni vzela. Kam so šli latovi z zvonoma, ali so ju razbili in prodali ali pa kam zakopali, kjer naj čakata, da se lativa pozabi, se ni znan. Podružnična cerkev nima cerkovnika in se je le redkodaj zvonilo, zato je mogoče, da sta bila ukradenega že pred meseci.

Za Kramarjem ni sledu

Ljubljana, 8. aprila.

Klub trdnemu prepirjanju, da bo Kramar, ki je padel takoj v roke policiji, se to upanje ni izpolnilo. Čudno pa je, da se more Kramar, o katerem se ne more reči, da bi bil poklicen zločinec, tako dolgo skrival pred varnostnimi organi. To v zvezi z dejstvom, da mora biti njegovo duševno stanje po zločinu popolnoma iz ravnotežja, ne izključuje možnosti, da je Kramar segel po kakem obupnem sredstvu. Ni pa seveda izključeno, da se skriva kje pri kakih prijateljih v mestu ali da se mu je posrečilo zbežati kam na deželo. Nemogoče pa bo, da bi se Kramar še dolgo skrival, ker ima policija v rokah njegovo fotografijo, ki jo je razposlala tudi drugim varnostnim organom po deželi.

Pančur, o katerem so celo zdravnik sami resno dvomili, da ga bodo mogli ohraniti pri življenu, si je sedaj toliko opomogel, da bo možna te dni operacija. Verjetno je, da bo operacija uspela in da bo Pančur s tem izven nevarnosti. Vprašanje je le, ali mu bodo poškodbe zapustile kake trajne posledice.

Dne 2. maja se bo otvorilo v Jakopičevem paviljonu vrata največjih kulturnih razstav, kar smo jih v jih bomo letos videli v Ljubljani: drugi mednarodni fotografiski razstavi, ki bo trajala do 24. maja t. l.

na najznanejših mednarodnih razstavah vedno bolj uveljavljajo. Saj skoraj ni kataloga inozemskih razstav, v katerem med imeni svetovnih mojstrov ne bi čitali tudi imena kakšnega našega razstavljalca. So to imena, ki jih naša publike deloma itak že pozna, deloma pa so nam ta imena še manj znanata, zato pa jih tem bolj pozna mednarodni fotoamaterski svet. So to mojstri, ki ne prikazujejo samo golo fotografijo, marveč pravo umetniško in sodobno ustvarjanje s fotokamerom.

Na razstavi 300 del

Kakor rečeno, bo druga fotografiska razstava v Jakopičevem paviljonu. Prireditelji računajo, da bodo na razstavi sodelovali amaterji iz najman

Ljubljana danes

Koledar

Danes, petek 3. aprila: Rihard.
Jutri, sobota 4. aprila: Izidor Sev.

Lekarne. Nočno službo imajo: dr. Kmet, Tyrševa cesta 41, mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova 7.

Kaj bo danes

Društveni dom Vič: Ob 20 predavanje g. dr. Knifica o potovanju izoli Afrike. Skipticne slike. Dvorana hotela Metropol: Ob 20 redni sestanek Prosv. društva Ljubljana — mesto.

Odlični slovenski solisti sodelujejo pri izvedbi Lisztovega oratorija »Kristus«, ki ga bo izvajala Glasbena Matica ljubljanska v ponedeljek, dne 6. t. m. v veliki dvorani hotela Union. Sopranski part poje naša sijajna koloraturna pevka gdč. Zvonimira Župečeva, mezzosopranski gospa Verbič-Štrukelj Milena, ki je že nekajkrat zelo uspešno nastopila v zvezzi z zborom Glasbene Matice. Tenorsko vlogo poje mladi tenorist Anton Drmota, ki je pravkar z največjimi uspehoma gostoval v bratislavski operi. Pretežni del solistovskega dela pa ima naš mojster-pevec Julij Betetto. Partitura ima poleg velikega orkestra tudi obligatne orgle, na katerih bo igral regenschori stolne cerkve skladatelj Stanko Premrl. Orkester, ki je ustavljen iz Orkestralnega društva, konservatorijskega orkestra in vojaških godbenikov ter šteje 69 članov, ima več solo točk, sicer pa spremlja zbor Glasbene Matice, ki izvaja krasno pisane in mogočno doneče mešane zbrane. Vse vodi ravnatelj Polič. Predpredaja vstopnice v knjižarni Glasbene Matice.

Filozofsko društvo bo imelo v soboto 4. t. m. debatni večer o predavanju g. prof. dr. Hribarja »O kazalnosti v risalnici drž. učitelj. šole na Resljevi cesti ob 18. Vabljeni vsi, ki se zanimajo.

Lisztov oratorij »Kristus«, ki ga izvaja Glasbena Matica ljubljanska, sestoji iz treh delov. — Prvi del ima naslov Božični oratorij. Orkester zadržava uvod, nato sledi drugi del Pastoralne in Angelovo oznanjenje. Angel, soprano solo, naznana pastirjem radostno vest, da je rojen Odrešenik sveta. Zbor poje Alelujo, nato se oglašata tenor-solo in zbor Slava Bogu na višavah. Tretja skladba prvega dela je mogočni zbor Mati radostna je stala. Četrto in peto točko prvega dela ima orkester, in sicer spev pastirjev ob jaslicah, ki je napisan v obliki orkestralnega pastoralna, in koračna sv. Trije kralji. Drugi del ima naslov o Razglajenju Gospodovem. Bas-solo in zbor nam zapoje vseh osem blagov. Nato sledi zborovska skladba: Ti si Peter, skala in Zgoda o ēudežih, v kateri nastopa bas-solo. Jezusov vhod v Jeruzalem nam poje alt-solo z zborom. Tretji del je Kristusovo trpljenje in vstajenje. Najprvo je prekrasen basov samospев žalostna je moja duša. Nato poje kvartet solistov in zbor: Žalostna mati. Sklepni zbor je zapisan zoper za soliste in zbor ter nam oznanja Vstajenje Kristusovo. Kot solisti sodelujejo: Zvonimir Župečeva, Milena Verbičeva, Anton Drmota in ravnatelj Julij Betetto. Koncert dirigira ravnatelj Polič, pri orglah je mons. Stanko Premrl, zbor in orkester pa štejejo 190 izvajalcev. Predpredaja v knjižarni Glasbene Matice. Koncert je definitivno v ponedeljek, dne 6. t. m.

Redni letni občni zbor Bolniške blagajne ljubljanskih mestnih nameščencev bo v ponedeljek, dne 6. aprila 1936 ob 18 v zborovalni dvorani mestnega poglavarstva z običajnim dnevnim redom. K polnoštevilni udeležbi vabi načelstvo.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

DRAMA

Začetek ob 20

Pete, 3. aprila: Zaprtia. Sobota, 4. aprila: Juarez in Maksimiljan. Red B. Nedelja, 5. aprila: Ob 20 »V času obiskanja«. Izven. Cene od 20 Din navzdot.

OPERA

Začetek ob 20

Pete, 3. aprila: Ob 15. Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron. Izven. Dijaška predstava.

Sobota, 4. aprila: Saloma. Red C.

Nedelja, 5. aprila: Ob 20 Pesem ljubezni. Premiera. Izven.

DRAMA

Velik uspeh je imela premiera Werflove zgodovinske drame Juarez in Maksimiljan. Zato opazujemo na prvo reprizo v soboto 4. t. m. ki bo za red B.

Velikonočna pasijanska igra »V času obiskanja« se uprizori prvič v letošnjem sezoni v nedeljo 5. t. m. zvečer ob 20. Naslednje uprizorite bodo: veliko sredo in veliki četrtek zvečer ter veliki petek, velikonočno nedeljo in velikonočni ponedeljek popoldne ob 15. Za vse te predstave so dočlene cene od 20 Din navzdot.

OPERA

Opera Saloma se pojede ponovno v soboto, dne 4. t. m. za red C. V glavnih in naslovnih vlogih nastopa Zlatna Gjungjenac. Ostala zasedba je premiera.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Pete, 3. aprila: 11 Solska ura: O postanku Jam in drugih kraskih pojavih (g. Ivan Michler). — 12 Koncert vojaških goč (plošča). — 12.45 Vremenska napoved, poročila. — 13 Napoved časa, objava sporeda, obvestila, 13.15 Vrsta rezultat v veselih pesmis (plošča). — 14 Vremensko poročilo, borjni tečaj. — 18 Zenska ura: Kriza družine (ga. Angela Vode). — 18.20 Čajkovski: Romeo in Julija — uvertura (plošča). — 18.40 Pravna ura: O zemljiski knjizi III. (g. sodnik Valentin Blidovec). — 19 Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila. — 19.30 Noc. ura: Naslovna življenja ter vzhodna in zapadna tržišča (g. Zorčić iz Zagreba). — 19.50 Plošča. — 20.10 Duet: Klavir in harmonij: (gdje: Melita Gnezdu in g. Dimitrije Kaskarov). — 20.40 Plošča. — 21 Dijaski zbor skof. gimus. iz St. Vidu n. Lj. Orgelski koncert (g. Blaž Arnič). V odmoru okrog 22 Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda.

Drugi programi:

Pete, 3. aprila: Belgrad: 19.30 Vokalni koncert. 20.20 Večerni koncert radijskega orkestra. — 21 Prenos iz Ljubljane. — Belgrad II.: 8 Vokalni koncert Jugoslovanske glasbe. — 14 Predavanje Derviša Korukčija o Pomladni pri naših muslimanih. — 17.45 Intervju o znanju politiki balkanskih držav. — 22.20 Balkanske narodne pesmi. — Zagreb: 20 Pihalni orkester Križarjev. 21 Prenos iz Ljubljane. — Dunaj: 19.25 Saint-Saensova opera »Samson in Dalila«. — 22.10 Zborovski koncert. — 22.20 Slavni pevci na planoti. — Budimpešta: 20.15 Koncert Filharmonijske družbe. — 22.35 Zabavna glasba. — Trst-Milna: 20.45 Igra. — 21.15 Jazz. — 22.30 Plesna glasba. Cecil-Borl: 15 Prenos koncerta iz Aleksandrije sv. Cecili. — 20.35 Orkestralni koncert. — 22 Kino orgle. — 22.40 Plesna glasba. — Praga: 19.30 Orkestralna glasba.

Koncert pevskega društva Krakovo-Trnovo

Vsem, ki so zadnja leta spremljali s pozornostjo delo Pev. društva Krakovo-Trnovo, so moral ostati njegovi koncertni nastopi v lepem in prijetnem spominu! Saj se je vedno nova kazala volja do resnega dela, ki ji je znal vodja zboru (g. prof. A. Gröning) dati tudi privlačne izdelanega, lahko se reče umetniškega glasbenega izraza. Prav isto se da trdi o letosnjem koncertu tega moškega zboru, ki je topot nastopal pod novim vodjo mladim konservatoristom g. R. Simontijem. Ta je ustavljal program z dveh delov: najprej slovenska umetna pesem (Adamič, Jereb, Foerster), zatem slovenska narodna pesem v različnih obdelavah (Marolt, Tomc, Dev, Kocjančič). Skoraj vse te pesni smo slišali že na koncertih Akad. pevskega zboru, kar je g. Simontiju, ki sam sodeluje v tem zboru, na eni strani gotovo olajšalo delo. Vendar ne smemo prezreti, da je zahtevalo stremljenje, presaditi popolno podaja-

nje naše zborske pesmi tudi na manj ugodna tla kot je APZ, veliko resnega, vztrajnega in tudi napornega dela. In ker je pokazal vodja zboru tudi sam veliko misla za izboljševanje vokalne glasbe, uspeh potem spričo mnogoštevilne publike ni mogel izostati.

Zbor sam je lepo zvočen, vendar skoraj preveč prevladujejo v njem srednji glasovi, kar moti zvočno sorazmerno glasov, ki je za umetniško podajanje vsekakor potrebn. Dalje se je pokazalo, da tehnično zbor obdelane narodne pesmi dobro obvlada, dočim mu harmoniko in formalno bolj komplikirane umetne pesmi (na pr. Foersterjeva »Razbita čaša«) delajo težave. Predvsem v tej smeri in pa v večji izdelanosti zvočnih fines in nijans (in pp) leži dirigentova naloga.

Tako želimo zboru in njegovemu dirigentu tudi v bodoče lepih uspehov, ki jih bosta z resnim delom prav gotovo dosegla. W.

Vprašanje del. stanovanj v Kranju

Kranj postaja od leta do leta vedno bolj industrijsko mesto. Človek bi mislil, da delavci v tem kraju, kjer je toliko tovar in milijonskimi dobrščki, žive zavidanja vredno življenje. A temu ni tako. Ne samo, da so njih plače sramotno nizke, ampak je ves njihov položaj obupen. Lastniki tovarniških podjetij se ne zmjenijo niti za to, da bi jim zgradili cenena tovarniška stanovanja, kot jih imajo delavci po vseh večjih industrijskih krajih, kakor na pr. na Jesenicah, in Tržiču itd.

Niti največji tovarni v Kranju, kot sta »Jugobruna«, kjer je zaposlenih preko 1200 delavcev, in »Jugotečka«, kjer jih je tudi preko 1000, nista v tem pogledu storili drugtega, kot to, da ima prva dve, druga štiri stanovanjska poslopja, a v njih stanujejo samo nemški in češki mojstri. Za slovenskega delavca v njih ni prostora.

»Jugotečka« je res pred leti pricela graditi veliko stanovanjsko hišo, ki je takoj dobila naslovno desko z napisom »Dekliški dom«. Ta dom je postal skoro eno leto nedograjen, nato so ga lanskoski jesen dogradili in so se pred kratkim vanjskih — češki mojstri. Deska z napisom »Dekliški dom«, pa sameva na bližnjem Savskem produ.

Ker so razmere take in ni od nikoder pomoči, so si priceli delavci sami pomagati. Kdo bi se čudil delavcu, ki se vozi ali hodi v tovarnu dan za dnem po dve do tri ure daleč, da je njegova največja želja dobiti lasten dom. Tega pa se prav posebno, če se poroči. Zaradi tega so si bolje situirani priceli v okolici Kraja graditi male, eno ali dvostanovanjske hišice.

Društvo dolžnikov zahteva splošno zaščito

Ljubljana, 3. aprila.

Z ozirom na vesti, da je vlaža pristopila k reševanju raznih gospodarskih vprašanj in pri tem načela tudi vprašanje ustavitev eksekucij v zvezi s kmečko začetjo, je pripravljalni odbor društva dolžnikov iz Ljubljane poslal predsedniku vlade dr. Stojadinoviču in ministru dr. Kreku najprej brzojavko, v kateri prosi, naj se eksekucije ustavijo in naj se razdelitve razsirijo tudi na vse ostale stanove ljudstva, ki so ravno tako pripravili kakor kmečko ljudstvo. Nato pa je poslal pripravljalni odbor društva dolžnikov ministrom pismeno obrazložitev, iz katere posnemamo:

Nad 195.000 — število, ki mora vsakega presteti — davčnih eksekucij. I. 1934 in nad 70.000 sodnih izvršb vsa zadnja leta sem, dokazuje strašno zadolženje in obubožanje Slovenije. Slučaj Preljeval z 200 uničenimi družinami, priznano pridržno in ne po lastni krvidi obubožanih, nam predstavlja krični primer nevzdržnega gospodarskega poloma na vsej črti, kajti ni je občine v Sloveniji, kjer bi večina občanov ne ještala pod težo dolgov. Od 300.000 volicelj Slovenije obdijemo 100.000 delavcev in uradnikov, ki nimajo lastne posesti, pa dobitno okoli 200.000 samostojnih gospodarjev načrtovanih v obliku izdelave padockov občanov — kje je potem še kako bogastvo Slovenije? Prav je ocenil naša takozvana »bogastvo Slovenije«. Pred kratkim so imeli v Beli Cerkvi v Baratu cirkus, ki je bil za tamkajšnje razmere dobro založen z raznimi zverinami. Na semanji dan se je v mestu zbral mnogo kmetskega sveta, ki se je seveda kar drenjal okrog cirkuske menežarije in clegoval zverine. V času, ko je bil krotitelj pri kesi, se je okoli kletke, v kateri je bil lev, stiskala večja skupina kmetov, katerih eden se ni mogel vzdržati, da ne bi leva videl v neposredni bližini. Stopil je v kletki in odprta vrata. Lev se seveda takoj opazil odprtva vrata v svet in je med močnim rjovenjem stopil iz kletke in se pognal proti radovednemu kmetu. Kmet se je svojega dejanja v hipu zavedel, vendar ni imel časa, da bi se pravočasno skril. Ko mu je rjoveča žival pokazala svoje ostre zobe in nenasilno žrela, se je kmet tako prestrašil, da se je seselil in nezavesten obležal. Kralj puščave pa se je usmilil ob strahu in radovedneža, ki je ležal negibno na tleh in do stojanstveno odkorak mimo njega. Ne menec se za vpitje ljudi jo je lev začel korajno mahati proti mestu. Krotitelj in cirkusko osebje so planili na cesto, kjer se je krotitelju posrečilo z velikim kosom mesa zvabiti leva spet v kletko. Tako se je tudi poleg razburjenje v mestu.

Bajko o bogastvu Slovenije moramo končno iztrebiti. Gospod ban je v svojem proračunskem dogovoru na seji banskega sveta poročal, da živi preko polovice slovenskega ljudstva iz rok vusta, da nima jela, ako nima dela — ostali polovici pa smi zgrajaj videli, da ječi pod dolgov, ki vodijo do dražave. Naši rudarski reviri postajajo radi stalnega zmanjševanja državnih naročil vedno bolj zaupeni in se pretvarjajo v legla bolezni, povzročeni radi pomanjkanja in stradanja. Našim gozdnogospodarskim krajem so sankeje odvzeli zadnjo in edino skromno možnost preživljavanja, naši vinogradni kralji ne dajejo nikakih dohodkov, kmečko ljudstvo trpi že šesto leto pod nizkimi cenami takoj, da ne zmore niti več davkov, trgovina in obrstno nazadujeta, industrija je po večini v tujih rokah in plačuje skrajno nizke mezde, na drugi strani pa naše bolnišnice ne zmagujejo več prevez-

likega navalnega ter postajajo pretesne — 2—3 bolničke v eni postelji moramo smatrati za našo veliko kulturno sramoto — pri čemer mora banovina plačevati nad polovico vseh bolniških stroškov, ker jih do skrajnosti obubožano ljudstvo več ne zmorre, naše občne prezadolžene radi padca dohodkov občanov — kje je potem še kako bogastvo Slovenije? Prav je ocenil naša takozvana »bogastvo Slovenije«. Pred kratkim so imeli v Beli Cerkvi v Baratu cirkus, kjer je bilo za tamkajšnje razmere dobro založen z raznimi zverinami. Na semanji dan se je v mestu zbral mnogo kmetskega sveta, ki se je seveda kar drenjal okrog cirkuske menežarije in clegoval zverine. V času, ko je bil krotitelj pri kesi, se je okoli kletke, v kateri je bil lev, stiskala večja skupina kmetov, katerih eden se ni mogel vzdržati, da ne bi leva videl v neposredni bližini. Stopil je v kletki in odprta vrata. Lev se seveda takoj opazil odprtva vrata v svet in je med močnim rjovenjem stopil iz kletke in se pognal proti radovednemu kmetu. Kmet se je svojega dejanja v hipu zavedel, vendar ni imel časa, da bi se pravočasno skril. Ko mu je rjoveča žival pokazala svoje ostre zobe in nenasilno žrela, se je kmet tako prestrašil, da se je seselil in nezavesten obležal. Kralj puščave pa se je usmilil ob strahu in radovedneža, ki je ležal negibno na tleh in do stojanstveno odkorak mimo njega. Ne menec se za vpitje ljudi jo je lev začel korajno mahati proti mestu. Krotitelj in cirkusko osebje so planili na cesto, kjer se je krotitelju posrečilo z velikim kosom mesa zvabiti leva spet v kletko. Tako se je tudi poleg razburjenje v mestu.

Cuni dejansko izdajo. S tem je ukinjeno dosedanje obvezno izdajanje računov. Ta taksa znaša sedaj: za vsote nad 50 do 100 Din 1 Din, nad 100 do 500 Din, nad 500 do 1000 Din 3 Din, nad 1000 Din pa 5 Din od vsake pole. Računi do 50 Din so prosti takse, tudi če se izdajo. Taksa na kreditne knjižice iz točke 3. iste tarilne številke je povisjana s 5 na 10 Din. Že plačana taksa za nabavljene takse obrazce za račune se ne vrne več.

6. Kazen za izvrševanje obrti brez pooblastila ali dovoljenja iz čl. 52 taksnega zakona se znaša s trojnegra enkratni znesek redne takse.

Umetno srce polkovnika Lindberga, umetna celica holandskega znanstvenika

stroji, ki posnemajo življenje

Kemiki poznajo čuden poskus. Če človek spusti vodo kapljico kloroform, se kloroform najprej potopi. Če se potem te kapljice dotaknemo s stekleno palčico, se kaplja nič ne umakne, marveč vztraja na svojem mestu. Če pa palčico malce pomočimo v navaden lak in se potem z njim približamo kapljici kloroform, bomo videli, da kaplja nenadoma oživi in se odobje od stekla. Kloroform lahko vpije. Brž ko ga je posrkal, začne njevna kaplja kazati nek osnoven odpor do stekla, človeku bi se zdelo, da oživi. Kaplja kloroform je podobna nekakvi dvoživki.

Med mrtvo in živo snovjo ni zunanje razlike

Če so vodik, ogljik, kisik, dušik in drugi elementi, ki sestavljajo živa telesa, isti, kakor so vodik, dušik, ogljik in kisik v zraku, v zemlji, v morju in v mrtvih predmetih, bi se človeku zdelo, da ne more biti nemožno, da bi na podlagi te ugotovitev lahko človeški um premestil nedoumljivo razliko med živim in mrtvimi. Če bi pri tem vprašanju odločal človeški razum, bi bilo prav na podlagi tega načela moči ostvariti staro sanjo vseh znanstvenikov, da bi v retorti in v kemiskem poskuševali prikljicali na dan iskro živega življenja. Sto in stoletja so že stari poizkusi, ki si prizadevali to. Toda ničče še ni uspel, da bi se stavljal v zvaril tudi najbolj preprosto umetno bitje, ki bi kazalo, da živi. Da se umetno posneti gibanje, da se celo poganjati človeško srce in vzdrževati v mrljici videz življenja, toda vsakdo, ki se s temi poizkusi bavi, ve, da gre pri vsem tem le za igrače, za slepilo. Najbolj čudovito izumljen stroj ne more v nikomer izvajati včasa, da ga žene skrivnostna božja iskra. Različni znanstveniki so skušali konstruirati nadomestilo za srce, skušali so v robotih namestiti stroje za misljenje. Skušali to in ono, toda vsi poskusi kažejo v primeri z dejanskim življenjem rastlin in teles naravnost otročjo preprostost in naivnost. V naslednjem bomo videli nekaj poizkusov te vrste, ki si jih preprost človek predstavlja kot umetno življenje.

Polkovnik Lindberg sestavlja umetno srce

Človeško srce je neke vrste črpalka. Uganika pri tem dejstvu je samo, ali je za človeško življenje kot tako nujno potrebno, da to črpalko oživlja nek nevidni, recimo, Stvarnik motor. Morda se pa le da nadomestiti to živo črpalko s strojem?

Francoski naravoslovec Le Gallois je že v začetku 19. stoletja izrekel domnevo, da bi službo srca lahko nadomestili s tem, da bi v žile živih bitij poganjali naravno ali pa umetno kri, kakršna je v žilah odvodnicah. Na tem področju je dosti poskušal nedavno umrli sovjetski učenjak Pavlov.

Junija 1935 je v Ameriki izšla knjižica, ki sta jo pisala A. Carrel in Charles Lindberg, znani ameriški letalski rekorder. Ta je izumil fino črpalko, ki baje oživlja živalski ud ločen od telesa. Sestava te črpalk te temelji na 26 osnovnih načelih, ki so jih učenjaki ugotovili glede vloge česerike v človeških možganih, glede srca, glede hrabteničnega mozga, glede ožilja in živnega sistema. Te ugotovitve so zelo važne za znanost, kajti z njimi

hovo pomočjo je bilo mogoče postaviti nekatere dele človeškega in živalskega organizma pod steklo ter jih tam nekaj časa navidezno oživljati s pomočjo takih črpalk. Ničče seveda ne trdi, da more taka črpalka nadomestiti človeško srce. Pač pa bodo stroji te vrste mnogo pripomogli k natančnejšemu spoznavanju življenja v živem telusu in naravnih zakonov, po katerih se to življenje vrši.

S temi pripravami bo mogoče natančno proučevati posamezne dele človeškega ali živalskega telesa, kakšni so takrat, ko se gibljejo in ko opravljajo svojo nalogo. Dalo bi se ugotoviti, kako vplivajo na jas razni sunanji dražljaji, kako se spreminjajo z raznimi mamilami, alkoholom itd. Tako bo mogoče tudi čisto znanstveno ugotoviti, kateri tvari in pogoj so za uspevanje tega ali onega dela telesa najbolj ugodni. Pri boleznih bo mogoče ud, ki ga bodo ločili od telesa, pod steklom opazovati, kako napreduje v njem razkrok. S tem bo mogoče pogosto odkriti, kakšna je narava bolezni, ki ga je prijela. To bo velika pomoč in velika olajšava za medicinice. Tretja prednost, ki jo bo znanost imela od te Lindbergove črpalke bo pa v tem, kakor upajo učenjaki, zlasti Amerikanci, da bodo lahko na umeten način iz različnih žlez dobivali izločke, ki jih bodo potem rabili za vibrizgavanje, za katere sedaj uporabljajo izločke iz živalskih žlez. Tako n. pr. insulin, ki je važno zdravilo za sladkorno bolezen. Tega so do sedaj dobivali iz ovčjih žlez. Amerikanci si seveda obezplačajo, da bodo tako lahko pridelovali tudi celakladišča sredstev za pomlajevanje po raznih bolj ali manj sleparskih načinih.

Vtoličko bi taka črpalka lahko nadomestila srce in človeško telo navidezno oživljala. Vprašanje pa je, kdo bo izumil črpalko, ki bi pripomogla takemu mrtvemu in umetno oživljenemu telesu do tega, da se bo tega umetnega življenja tudi zavedalo?

Skrivnost protoplazme

Druga vrsta poizkusov pa gre za tem, da bi pojasnila uganko protoplazme, ki tvori vsebinsko rastlinske živilske stanice. Pri tem ne gre več za to, da bi človek s poizkusi vzdruževal navidezno življenje v celotnem organizmu, marveč gre za to, da bi doumel zadnjo uganko življenja samega.

Glavna težkoča pri teh poizkusih je, da nihče ne ve niti približno, kaj je pravzaprav protoplazma v svojem bistvu. Vemo, da je protoplazma sestavljena iz neke napol tekočo sluzaste tvari, ki zmeraj odgovarja na dražljaje, katere priča na stanice kri, s kislino. Iz tega je razvidno, da more biti vsebina njenega jedra iz kisline. Toda to je samo na površju. Od pravega bistva loči to kislino površje protoplazemskega jedra nad vse nežno opno, skozi katero protoplazma posilja navzven izločke in odgovarja na dražljaje. Pravo jedro protoplazme in lugasta vsebina krvi ne pride na nikdar v neposreden stik, ker bi potem drug drugega uničila, bi se nevratali. Kri namreč vsebuje lugu podobne alkalične sestavine, ki se s kislino medsebojno uničujejo, odnosno spajajo v nove snovi, ki ne vsebujejo ne kislino, ne lugov. Dejstvo, da protoplazemska kislina in lug v krvi klub vsej medsebojni privlačnosti ne prideva v živil organizmih nikdar skupaj, predstavlja največjo uganko za moderno kemijo.

Drug nerazumljiv pojav je ta, da žive celice nad vse pohlepno vskrivajo pepeliko, čeprav kri in drugi sokovi, ki hranijo celice, vsebujejo silno malo pepeliko, pač pa mnogo sode. Kljub temu se v notranjosti protoplazemskega jedra nabere postokrat 40 krat toliko pepelike, kakor v okolici, ki ga jedro oddaja. Odškod prihaja ta pepelika, če je v krvi ni?

To čudno življenje protoplazme v živilih bitjih že dolgo časa beli lase ne samo kemikom, temveč tudi filozofom. Kemiki pravijo, da stoe pred uganiko, filozofi pa trde, da je to »življenska sila«, kateri pravimo Bog. Vse mogoče teorije so si že izmisli, da bi ta čudni pojav razložili. Nekateri pravijo, da prihaja pepelika raztopljenja v celico in da se sele tam izobliči s pomočjo drugih elementov v pepeliku.

Toda vse te razlage imajo eno samo skupno slabost, namreč da jih ne podpira nobeno izkustvo.

Theorija dr. Osterhouta

Eden najbolj duhovitih poizkusov, da bi ljudje domeli uganko življenja, je tisti, ki ga je naredil holandski zdravnik dr. Osterhout. Večina celic protoplazme, bodisi rastlinskih bodisi živalskih, je tako majhna, da jih moremo razločiti samo z dobrim drobnogledom. Več različnih postopkov je, kako bi se dole do mikroskopijenih celic rezati in deliti. Toda protoplazma je tako občutljiva, da ni človek nikdar gotov, ali je odločil celico pravilno od drugih, ali jo je razrezal. Z drugimi besedami se to pravi: če celico protoplazme ranimo, je zelo verjetno, da ni njen življenje isto, kakor življenje nepoškodovane celice.

Dr. Osterhout se je odločil, da bo opazoval celico, katero se ni dotaknila nobena umetna roka. Za ta svoj poskus je izbral povodne alge iz vrste valonija, katerih celice so sorazmerno zelo velike in so med seboj zvezane s precej debelim tkivom. Dal je pripeljati več sto teh alg z Bermudskih otokov, ki so jih prenesli v Evropo nad vse skrbno v velikih steklenih posodah, napolnjene z morsko vodo.

Preiskava v učenjakovi delavnici je ugotovila, da vsebuje protoplazma v algh 40krat toliko pepelike, kakor pa njihova neposredna okolina. Morska voda igra pri teh algah isto vlogo, kakor jo igra pri živalskih celicah kri. V celici protoplazme je več mehurčkov, nekje na površju je tisti, ki vsebuje pravo skrivnost življenja te prasestavine rastlinskih in živalskih teles na zemlji. Brž, ko se to površje s katerimkoli zunanjim dražljajem rani, zamre skrivnostna sila v mehurčku, ki je prej celici dajala življenje. Pepelika, ki je nakopicena v celici, se zaradi tega raztrese in razlije po svoji okolini ter ni več tiste, ki zagoneči žarišča, ki jo je prej zbiralo in vleklej v sebi.

Ali je ta zagonetni živi aparat mogoče umetno posneti? Dr. Osterhout se je to deloma posrečilo. Toda zoper samo na isti način, kakor smo videli že pri strojih, ki naj bi nadomestovali človeško srce. Načela, ki so znanstvenika vodila pri tem njenovem delu, so naslednja:

Pepelika, soda in druge tvarine, ki so električno aktivne, se razlopi v vlagi v neko vodenem raztopinu, v kateri se razdržajo njihovi atomi. To se pravi, da se razidejo ioni, ki vsak od njih predstavlja neko gibljivo električno enoto. Nasprotno pa tolše in tem sorodne snovi ne prevajajo električne. Površina protoplazemske celic pa je olnata. Zato ne more privlačiti k sebi teh električno aktivnih snovi, kakor so pepelika in druge. Pač pa so mehurčki v površini celice brez tolše. Zato se v njih te snovi nabirajo in kopijočijo. Ta teorija bi torej razlagala in istovetila skrivnostno življenje celice z električno. Toda uganka je, kako pridejo ioni teh električnih snovi skozi olnato površino celice, ki jih vendar po dole znanih zakonih odbjajo.

Pepelika, soda in druge tvarine, ki so električno aktivne, se razlopi v vlagi v neko vodenem raztopinu, v kateri se razdržajo njihovi atomi. To se pravi, da se razidejo ioni, ki vsak od njih predstavlja neko gibljivo električno enoto. Nasprotno pa tolše in tem sorodne snovi ne prevajajo električne. Površina protoplazemske celic pa je olnata. Zato ne more privlačiti k sebi teh električno aktivnih snovi, kakor so pepelika in druge. Pač pa so mehurčki v površini celice brez tolše. Zato se v njih te snovi nabirajo in kopijočijo. Ta teorija bi torej razlagala in istovetila skrivnostno življenje celice z električno. Toda uganka je, kako pridejo ioni teh električnih snovi skozi olnato površino celice, ki jih vendar po

doles znanih zakonih odbjajo.

Pepelika, soda in druge tvarine, ki so električno aktivne, se razlopi v vlagi v neko vodenem raztopinu, v kateri se razdržajo njihovi atomi. To se pravi, da se razidejo ioni, ki vsak od njih predstavlja neko gibljivo električno enoto. Nasprotno pa tolše in tem sorodne snovi ne prevajajo električne. Površina protoplazemske celic pa je olnata. Zato ne more privlačiti k sebi teh električno aktivnih snovi, kakor so pepelika in druge. Pač pa so mehurčki v površini celice brez tolše. Zato se v njih te snovi nabirajo in kopijočijo. Ta teorija bi torej razlagala in istovetila skrivnostno življenje celice z električno. Toda uganka je, kako pridejo ioni teh električnih snovi skozi olnato površino celice, ki jih vendar po

doles znanih zakonih odbjajo.

Pepelika, soda in druge tvarine, ki so električno aktivne, se razlopi v vlagi v neko vodenem raztopinu, v kateri se razdržajo njihovi atomi. To se pravi, da se razidejo ioni, ki vsak od njih predstavlja neko gibljivo električno enoto. Nasprotno pa tolše in tem sorodne snovi ne prevajajo električne. Površina protoplazemske celic pa je olnata. Zato ne more privlačiti k sebi teh električno aktivnih snovi, kakor so pepelika in druge. Pač pa so mehurčki v površini celice brez tolše. Zato se v njih te snovi nabirajo in kopijočijo. Ta teorija bi torej razlagala in istovetila skrivnostno življenje celice z električno. Toda uganka je, kako pridejo ioni teh električnih snovi skozi olnato površino celice, ki jih vendar po

doles znanih zakonih odbjajo.

Pepelika, soda in druge tvarine, ki so električno aktivne, se razlopi v vlagi v neko vodenem raztopinu, v kateri se razdržajo njihovi atomi. To se pravi, da se razidejo ioni, ki vsak od njih predstavlja neko gibljivo električno enoto. Nasprotno pa tolše in tem sorodne snovi ne prevajajo električne. Površina protoplazemske celic pa je olnata. Zato ne more privlačiti k sebi teh električno aktivnih snovi, kakor so pepelika in druge. Pač pa so mehurčki v površini celice brez tolše. Zato se v njih te snovi nabirajo in kopijočijo. Ta teorija bi torej razlagala in istovetila skrivnostno življenje celice z električno. Toda uganka je, kako pridejo ioni teh električnih snovi skozi olnato površino celice, ki jih vendar po

doles znanih zakonih odbjajo.

Pepelika, soda in druge tvarine, ki so električno aktivne, se razlopi v vlagi v neko vodenem raztopinu, v kateri se razdržajo njihovi atomi. To se pravi, da se razidejo ioni, ki vsak od njih predstavlja neko gibljivo električno enoto. Nasprotno pa tolše in tem sorodne snovi ne prevajajo električne. Površina protoplazemske celic pa je olnata. Zato ne more privlačiti k sebi teh električno aktivnih snovi, kakor so pepelika in druge. Pač pa so mehurčki v površini celice brez tolše. Zato se v njih te snovi nabirajo in kopijočijo. Ta teorija bi torej razlagala in istovetila skrivnostno življenje celice z električno. Toda uganka je, kako pridejo ioni teh električnih snovi skozi olnato površino celice, ki jih vendar po

doles znanih zakonih odbjajo.

Pepelika, soda in druge tvarine, ki so električno aktivne, se razlopi v vlagi v neko vodenem raztopinu, v kateri se razdržajo njihovi atomi. To se pravi, da se razidejo ioni, ki vsak od njih predstavlja neko gibljivo električno enoto. Nasprotno pa tolše in tem sorodne snovi ne prevajajo električne. Površina protoplazemske celic pa je olnata. Zato ne more privlačiti k sebi teh električno aktivnih snovi, kakor so pepelika in druge. Pač pa so mehurčki v površini celice brez tolše. Zato se v njih te snovi nabirajo in kopijočijo. Ta teorija bi torej razlagala in istovetila skrivnostno življenje celice z električno. Toda uganka je, kako pridejo ioni teh električnih snovi skozi olnato površino celice, ki jih vendar po

doles znanih zakonih odbjajo.

Pepelika, soda in druge tvarine, ki so električno aktivne, se razlopi v vlagi v neko vodenem raztopinu, v kateri se razdržajo njihovi atomi. To se pravi, da se razidejo ioni, ki vsak od njih predstavlja neko gibljivo električno enoto. Nasprotno pa tolše in tem sorodne snovi ne prevajajo električne. Površina protoplazemske celic pa je olnata. Zato ne more privlačiti k sebi teh električno aktivnih snovi, kakor so pepelika in druge. Pač pa so mehurčki v površini celice brez tolše. Zato se v njih te snovi nabirajo in kopijočijo. Ta teorija bi torej razlagala in istovetila skrivnostno življenje celice z električno. Toda uganka je, kako pridejo ioni teh električnih snovi skozi olnato površino celice, ki jih vendar po

doles znanih zakonih odbjajo.

Pepelika, soda in druge tvarine, ki so električno aktivne, se razlopi v vlagi v neko vodenem raztopinu, v kateri se razdržajo njihovi atomi. To se pravi, da se razidejo ioni, ki vsak od njih predstavlja neko gibljivo električno enoto. Nasprotno pa tolše in tem sorodne snovi ne prevajajo električne. Površina protoplazemske celic pa je olnata. Zato ne more privlačiti k sebi teh električno aktivnih snovi, kakor so pepelika in druge. Pač pa so mehurčki v površini celice brez tolše. Zato se v njih te snovi nabirajo in kopijočijo. Ta teorija bi torej razlagala in istovetila skrivnostno življenje celice z električno. Toda uganka je, kako pridejo ioni teh električnih snovi skozi olnato površino celice, ki jih vendar po

doles znanih zakonih odbjajo.

Pepelika, soda in druge tvarine, ki so električno aktivne, se razlopi v vlagi v neko vodenem raztopinu, v kateri se razdržajo njihovi atomi. To se pravi, da se razidejo ioni, ki vsak od njih predstavlja neko gibljivo električno enoto. Nasprotno pa tolše in tem sorodne snovi ne prevajajo električne. Površina protoplazemske celic pa je olnata. Zato ne more privlačiti k sebi teh električno aktivnih snovi, kakor so pepelika in druge. Pač pa so mehurčki v površini celice brez tolše. Zato se v njih te snovi nabirajo in kopijočijo. Ta teorija bi torej razlagala in istovetila skrivnostno življenje